

Inhoudsopgave

Redactioneel	365
Van bestuurszijde	366
Ons Leeshoekje.....	367
Het zilverbezit van de twee kerken van Blaricum	370
Uit: Verslagen van Kerkvisitatiën in het bisdom Utrecht.....	375
Predikanten sedert de reformatie	377
Hei en Wei.....	380
Contributie.....	380
Scholendag 2004.....	381
De geschiedenis van de Sint Vitus Parochie Blaricum en zijn herders	382
Een verzoek met een “luchtje”	394
Onderzoek Pastoor Hilhorst.....	395
Een smeebede	399
Verslag lezing Rampjaar 1672-1673	400
Reactie Onbekende foto.....	400
Geschiedenis van het Gooi	402
Onbekende foto.....	403

Foto voorpagina: Het nieuwe altaar in de R.K.kerk

Foto middenpagina: De noodkerk in de gymzaal

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Redactie: H.E Klein, A.J.M.van Klooster, R.P.Machielse, J.Verwaal

Redactieadres: Kogge 10, 1261 VK Blaricum

Telefoon: (035) 531 27 99

Email: Redactie@histkringblaricum.nl

Redactioneel

Een mooie en feestelijke "DEELgenoot" zo voor de Kerstdagen. Het thema "Religie" sluit hierbij goed aan. Wanneer u de foto op de middenpagina ziet zijn de godsdienstplechtigheden in het gymnastieklokaal van de Bernardusschool alweer verleden tijd, want begin november werd de St.Vituskerk opnieuw in gebruik genomen. En wat dacht u van de omslag met de kleurrijke ramen achter het Hoogaltaar ? Uw redacteur was aanwezig tijdens de open dag van de vernieuwde St.Vituskerk op 27 november j.l. Schitterend ! Dit nummer heeft een groot aantal informatieve artikelen; over de huidige-, maar ook over de Reformatietijd. De Scriba van de Protestantse Gemeente Blaricum, H.Oort, geeft ons een overzicht van de predikanten vanaf de Reformatie tot en met de laatste predikant in 2004 ds.Klaas Touwen. Graag wil de redactie haar erkentelijkheid betuigen voor deze welwillende medewerking. Als hommage aan het een aantal jaren geleden overleden bestuurslid van de Historische Kring en zilversmid Bob Anink een eerder gepubliceerd artikel in "Tussen Vecht en Eem" met illustraties over het Kerkzilver van de twee kerken (de Hervormde en Katholieke kerk) in Blaricum. Controle van de administratie van de Kerk in 1569 was er ook al. Men noemde dat Kerkvisitatie. Niets nieuws onder de zon dus. Wel nieuws is dat het in het Latijn geschreven stuk is vertaald door Pastoor J.H.Willems. Hartelijk dank daarvoor! Een tweetal oude documenten trekt de aandacht: Een wat genante bedelbrief met als titel "Mijn Heer en Vriend" van Pastoor Huijsman van 7 maart 1801 om een paar kabeljauwen uit Amsterdam voor hem mee te nemen want hij at in de Vasten tenminste vier en somtijds wel vijf maal per week stokvis. Ook een proces verbaal van Aaron Duerkant c.s. inzake het (niet)aanstellen van priesters. Rinus de Graaf beschrijft het "Ontstaan van de R.K.Parochie en wie haar herders zijn". Bedankt Rinus voor je bijzondere bijdrage !!! Erg leuk is de reactie van Peter Heerschop uit Canada op de onbekende foto (militair). Vermakelijk is de anekdote over een moeder die haar in de Naarder Vesting gelegeerde zoon een kaartje zond. De succesvolle Scholendag 2004, de vermanende mededeling om de contributie te betalen, de zeer interessante lezing van Dr.A.A.Manten uit Breukelen over het Rampjaar 1672-1673 passeren de revue. Ook schreef Joep Vos een stukje over het archiveren/inbinden van Hei en Wei. En natuurlijk ook de vaste rubrieken "Van Bestuurszijde" en "Ons Leeshoekje" (lees deze tijdschriften mensen, echt de moeite waard) zult u hier aantreffen. Maar.....wat u dit keer zult missen is "Uit de vorige Eeuw". He-las is er voor dit vaste onderdeel dit keer geen plaats. U houdt het te goed !

Mede namens de collega redactieleden, Anton van Klooster, Ron Machielse en Jan Verwaal wens ik u en de uwen een Zalig Kerstfeest, een goede jaarwisseling en een gezond en excellent 2005 toe.

Harry Klein
Hoofdredacteur

Van bestuurszijde

De belangrijkste gebeurtenis van de afgelopen periode was de tweede wandeling, die we organiseerden voor de Blaricumse scholen. Ditmaal waren de drie basisscholen van de Bijvanck aan de beurt. Elders in dit blad treft u een verslag aan. Naast interessant was deze puzzeltocht voor de scholieren ook nuttig, want een aantal van hen bleek nog nooit in het oude dorp geweest te zijn.

Tevens in deze uitgave een hartenkreet van onze voorzitter over de betalingsachterstand van enige van de leden. Voor degenen, die het aangaat: kijkt u nog even in uw administratie of u mogelijk onze acceptgiro over het hoofd heeft gezien.

Op het moment, dat u dit leest is de kop van het seizoen er weer af. Op 11 oktober gaf de heer Manten uit Breukelen een lezing over de beproevingen van de bevolking van de Vechtstreek en Midden Nederland als geheel als gevolg van de aanval van de Franse troepen in het rampjaar 1672/73.

Op 5 november deden wij mee aan de traditionele wijnproeverij. Bij onze eerste deelname vorig jaar hadden we gemerkt, dat onze ligging op de route (voorlaatste halte voor het eindpunt bij de smederij) wat hoge eisen stelde aan ons gastheerschap en we hadden maatregelen genomen om een en ander in betere banen te leiden.

In de pers heeft u er kennis van kunnen nemen, dat het Bernardusbeeld, dat vroeger in de tuin van de Bernardusschool heeft gestaan, thans een plaats heeft gekregen op de gevel van de nieuwe Bernardusschool. Helaas werd daarbij niet vermeld, dat het beeld eigendom is van de Historische Kring en dat de school het in bruikleen heeft. Overigens zijn we blij, dat het beeld een mooie plek heeft gekregen. Alleen is er iemand geweest (maar dat moet u maar niet verder vertellen), die beweert, dat het niet Bernardus maar Do-

minicus is, die staat afgebeeld. Het is tenslotte afkomstig uit de tuin van het voormalige Dominicaner klooster aan de Kerklaan.

Ik wens u prettige feestdagen toe

J.Verwaal

Ons Leeshoekje

Ditmaal een zeer rijke oogst uit een selectie van tijdschriften van onze zusterverenigingen. Deze uitgaven zijn in te zien in ons onderkomen "Op de Deel", donderdagavond van 20.00 uur- 22.00 uur en zaterdag van 14.00 uur- 16.00 uur. En daarnaast als extra nog een aantal periodieken van aanverwante organisaties. Kortom, voor genealogen, amateur-historici, bouwkundigen, archiefbezoekers, geïnteresseerden in Volkscultuur enz. is in deze tijdschriften heel veel te vinden.

"Baerne", tijdschrift van de Historische Kring Baerne (28e jaargang nummer 2).

- Juliana, een spontane vrouw.
- Nijhof, een kruidenier die zomaar houthandelaar werd.
- Hebben jullie niets anders te doen ?
- Jan Herman Insinger, de Egyptoloog.

"Baerne", tijdschrift van de Historische Kring Baerne.(28e jaargang nummer 3).

- De Vuurse zal uw tempel zijn.
- Abram Stokhof de Jong, glazenier.

Historische Kring Breukelen (19e jaargang nummer 3)

- Themanummer over de Duitse dienstboden over de periode 1918 - 1940.

"In de Gloriosa", tijdschrift van de Historische Kring Ankeveen,'s-Graveland en Kortenhoef.(21e jaargang nummer 3).

- Over een uithangbord in 's-Graveland.
- De Goog, drinkwatervoorziening aan het begin van deze eeuw.
- Over een gevonden grafsteen in Ankeveen.
- Iets over Gagel.

"Contactblad", tijdschrift van de Historische Kring Bussum (20e jaargang nummer 2).

Het zilverbezit van de twee kerken van Blaricum

Wanneer je als zilversmid met verschillende hamers, gebruik makend van staken en ponsen, het prachtige metaal zilver tot een gebruiksvoorwerp gaat vormen, dan probeer je iets moois te maken. Je bent natuurlijk wel gebonden aan de bestemming van het werkstuk, de smaak van de tijd en je herhaalt wat knappe edelsmeden in vroeger tijden al in hun werkstukken hebben getoond. Werk waarvan wij heden ten dage nog kunnen genieten in onze beide kerken te Blaricum. Mag ik u eens beschrijven wat de Nederlands Hervormde gemeente en de Rooms Katholieke Sint-Vitusparochie op dit gebied hun eigendom mogen noemen?

Het zilver van de Hervormde Kerk

Het oudste bezit van de kerk zijn twee zilveren avondmaalsbekers. Deze bekers werden geheel uit vlakke plaat opgetrokken. Bij de 'optrek'-techniek gaat men eerst een ronde plaat zilver op een houten ondergrond doorbollen en vervolgens werkt men met verschillende hamers op staken of kleine aambeelden van verschillende vorm. Deze techniek wordt ook vandaag nog bij handvormen gebruikt. Wanneer de beker wat vorm betreft geheel gereed is wordt de bovenrand 'gestuikt', dat wil zeggen dat deze met een metalen hamer wordt teruggeslagen, waardoor een stevige, dikke mondrand ontstaat. Na het wegvijlen van de hamerslagen wordt met een burijn of graveersteker een versiering aangebracht. De oudste beker werd in 1613 gemaakt door Abraham van den Plaetsen (1586-1640). Hij draagt de jaarletter C, en als meesterteken een huiskerk, waarin een A en een P te herkennen zijn en het stadswapen van Amsterdam. De hoogte is 20 cm., de kelk diameter is 12,5 cm. De versiering is zeldzaam mooi en fijn gegraveerd. Op de bovenrand zien we ranken met daaronder festoenen (opgehangen slingers van bloemen en vruchten), op de voet zijn vogels afgebeeld. De tweede beker werd vervaardigd door Abraham van der Hoeven (1627-1677) in 1656. Hij heeft de jaarletter D, het meesterteken "bijenkorf" en het wapen van Amsterdam. Deze beide zilversmeden worden in de archieven genoemd als makers van de avondmaalsbekers. Van Abraham van der Hoeven is bovendien bekend dat hij tussen 1651 en 1676 zelfs tien maal overman van het gilde der edelsmeden was. Op de tentoonstelling 'Meesterwerken in zilver' in museum Willet-Holthuysen in Amsterdam, eind 1984-begin 1985, was een andere beker van hem te zien.

Verder heeft de kerk een broodschotel in eigendom, die in 1724 werd gemaakt door Jacob van der Hoop (1694-1761). Deze vierkante schotel draagt

de jaarletter O, als meesterteken een anker en het wapen van Amsterdam. De schotel staat op kleine gegoten pootjes en heeft een eveneens gegoten, gegolfde filetrand (rand versierd met evenwijdige groeven) ook de hoeken zijn mooi gedecoreerd. De afmetingen zijn 30 cm bij 30 cm. Dan zijn er nog twee grote zilveren kandelaars uit 1804, gemaakt door de Amsterdamse zilversmid Diederik Lodewijk Bennewitz (1764-1804). Zij dragen op de voet de jaarletter V, het wapen van Amsterdam, de provinciale leeuw en het teken DLB. Totale hoogte 52 cm. De kandelaars zijn vervaardigd uit plaatzilver met gegoten onderdelen en kunnen ieder drie kaarsen dragen. De dubbele S-vormige armen zijn uitneembaar, waardoor één rechte kaarsenhouder overblijft. De voet is voorzien van korte ribben, uitlopers van de cannelures op de stam, onder de vetvanger en de eigenlijke houder. Het is jammer dat de gravering op de bovenzijde van de voet zo slordig is aangebracht.

In 1806, twee jaar na het ontstaan van deze kandelaars, zijn ze als pillegift of doopgeschenk bij haar geboorte gegeven aan Elisabeth Walland. Deze prachtige kandelaars werden in 1935, bij het gereedkomen van de restauratie onder leiding van architect Th. Rueter, aan de kerk geschonken door de toenmalige president kerkvoogd mevrouw Elisabeth Jacoba Lucia Walland, die in november 1946 is overleden. Deze kandelaars en de beker uit 1613 waren eveneens te zien op de al eerder genoemde tentoonstelling in Willet-Holthuysen.

Hoe komen we na zoveel eeuwen aan de juiste gegevens omtrent de edel-smeden en de door hen vervaardigde voorwerpen? Die zijn op te maken uit de tekens op het Nederlandse zilver en

goud. Gewoonlijk treft men per object drie of vier tekens. Allereerst het meesterteken, veelal een huismerk of een sprekend teken. In de 18e eeuw kwamen steeds meer de initialen van de eigen naam voor. De meester was verplicht zijn werkstukken te tonen aan het gilde, waar overliden of waar-

Avondsmaalbeker uit 1613

Uit: Verslagen van Kerkvisitatiën in het bisdom Utrecht

Momenteel heeft iedereen de mond vol over auditing ofwel controle van de boeken. Uit onderstaand verslag blijkt dat dit niets nieuws is, maar door de kerk al in 1569 werd gedaan. Toen werden het visitatiën genoemd. Blaricum viel in die dagen onder de verantwoording van het bisdom Utrecht, dat een visitator en een notulist naar o.a. Naarden, Huizen, Laren en Blaricum zond om te controleren of er naar behoren rekening en verantwoording werd afgelegd omtrent de financiële handel en wandel in de betreffende kerkgemeenschappen. Alle verslagen uit het gehele Bisdom werden samengebracht in een groot rapport. Het verslag waarin Blaricum wordt behandeld (pagina 407 - 409) staat hieronder en schetst een aardig beeld van hoe de dingen hier geregeld of liever gezegd niet geregeld waren.

Onderzoek ofwel visitatie van de dorpskerk van Blaricum, gedaan in het jaar en op de dag vlak na de bovengenoemde.

De pastoor van de kerk aldaar, de heer Henricus Gerards, een oude man, onder ede ondervraagd over de inkomsten en uitgaven die aan hem zijn toevertrouwd, heeft gezegd, dat hij op de eerste plaats van de heren van het kerkbestuur 24 gulden ontvangt; en van de broederschap van de H.Maria 20 Rijnse guldens. Maar er is onderzocht of hij niet nog een betaling over voorgaande jaar kan ontvangen, zowel van het kerkbestuur als van de genoemde broederschap van Maria. De heer (visitator?) heeft tegenover de kerkmeesters en de heren van het genootschap bepaald om binnen 6 dagen voor de verstreken termijn aan voornoemde heer pastoor over het jaar (15)68 alsnog een boete te betalen en te voldoen, zowel als salaris als voor bewezen diensten aan het genootschap, zoals door mij, notarius, is gezegd en hierboven beschreven.

Kerkmeesters in dit jaar zijn Johannes Coppelsz en Johannes Reijneris. Gevraagd aan wie ze gewoonlijk verantwoording afleggen van de administratie, was het antwoord, dat er aan niemand verantwoording werd afgelegd. Dit begrepen hebbende heeft de eerwaarde heer officiaal zowel ten opzichte van het kerkbestuur als aan de bestuurders van de broederschap bevolen om binnen 8 dagen na uitvaardiging hiervan 25 gouden 'scutati'? te betalen en in de rekening en verantwoording van het jaar 68 te vermelden. Zoals gezegd en hierboven beschreven en uitgevoerd. Gevraagd naar de situatie van zijn onderdanen, heeft hij gezegd, dat hij een mooie gave gemeenschap heeft. Hij heeft bevestigd dat hij het goddelijk officie alleen bidt.

Predikanten sedert de reformatie

Tot 1605 was de Blaricumse Protestantse gemeenschap onderdeel van die van Huysen. In dat jaar werd zij samengevoegd met de gemeenschap van Laaren. Van 1590 tot aan de samenvoeging 1605 was **Stefanus Nicolai** de predikant van Hilversum en Laaren ook werkzaam in Blaricum.

Johannes Lucoe, Proponent. Beroepen 1605, van zyne dienst ontslagen 1606.

Lucas Langius. Beroepen van Dieweren uit de Eerw. Classis van Meppel 1606. Vertrokken naar Oldenmarkt in Overijssel 1609.

Gregorius Goethals, Proponent. Beroepen 1609. Vertrokken naar Hoorn 1618.

Livius Harderwyk. Beroepen van het eiland Ameland 1618. Gestorven 1638

Matthias Romswinkel, Proponent. Beroepen van Ooyen onder de Eerw. Classis van Nymegen 1639. Gestorven 1658.

Adrianus Verlek, Proponent. Beroepen 1659. Gestorven 1674.

Abrahamus Montanis, Proponent. Beroepen 1674. Gestorven 1691. Emeritus geworden 1733

Gerhardus Ploos van Amstel, Proponent. Beroepen 1691

Adrianus Ploos van Amstel. Gerhardus zoon. Proponent. Beroepen 1733. Vertrokken naar de Oude Loosdrecht 1738.

Johannes Barbas. Proponent. Beroepen 1738. Emeritus geworden 1773.

Theodorus Johannes Repelius, Johan Gysbertzoon, Proponent. Beroepen 1774. Vertrokken naar Wassenaar 1776.

Antonius Johannes Perizonius, Proponent. Beroepen 1776. Vertrokken naar Ilpendam 1778.

Robertus Alberthona Chevallier, Proponent. Beroepen 1778. Vertrokken naar Apeldoorn 1781.

Nicolaas de Wilde, Proponent. Beroepen 1781. Vertrokken naar Landsmeer 1790.

Carel Aeyelts. Beroepen van Hem onder de Eerw. Classis van Enkhuizen 1791. Vertrokken naar Dokkum 1799.

Hendrik Herman Donker Curtius, Proponent. Beroepen 1800. Vertrokken naar Muiderberg 1801.

Gosuinus Jacobus van Nouhuys, Proponent. Beroepen 1801. Vertrokken naar Jisp 1807.

Juliaan Jacob Remisius Wilbree, Beroepen van Groothuizen en Avenhorn 1808. Gestorven 26 Januari 1823.

Cornelis Campegius van der Straten, Proponent. Beroepen 12 October 1824. Bevestigd den 9 January 1825. Beroepen te Zandvoort 14 Juny

1826. Bedankt 9 July. Beroepen te Jisp 4 Juny 1829. Bedankt 28 Juny 1829. Emeritus geworden 23 January 1865.

E.G. Hoefler. Kandidaat 1866. Emeritaat 1889

A.W. Hötte. Gekomen van Sittard 1891. Emeritaat 1910

D.G.W.L. Röder. Gekomen van Graftdijk 1910. Emeritaat 1942

R. van der Mast. Gekomen van Hoogeloon ca. 1942. Vertrokken naar Amsterdam 1947

ds. A.C. Diederiks, 1947-1957

(gekomen van Hilversum, vertrokken met emeritaat) Deze predikant werd bekend als één van de eerste televisiedominees. Zijn kerkdiensten trokken ook velen uit Hilversum en uit Huizen, vanwege zijn sterke evangelisatie. Er was ook volop aandacht voor de jeugd, waarvoor vicaris A. J. Lamping werd aangesteld. Ds. Diederiks wordt in de gemeente herinnerd als een kleurrijke verschijning.

ds. W.J.H. Baart, 1957-1970

(gekomen van Aruba, vertrokken naar Leiden/RU) De jaren zestig werden anders van kleur. De jonge kerk floreerde, zo ook de zondagschool en de kinderkerk. De kerkdiensten zelf werden steeds matiger bezocht en de financiën werden krap, waarbij verschillen van inzicht over de koers van de gemeente een rol speelden. Bij zijn afscheid werd ds. Baart onder meer geprezen als 'de dominee die zo goed kon luisteren'.

ds. H.P. (Harry) Venema, 1971-1977

(gekomen van Deventer, vertrokken naar Hilversum) De kerkenraad realiseerde zich dat er een zeer genuanceerd geestelijk klimaat was ontstaan, ook door de grote maatschappelijke verschillen binnen de gemeente. Op grond van een nieuwe profielschets werd ds. Venema de nieuwe herder en leraar. In de jaren zeventig zocht men naar inspraak, vorming, toerusting, betrokkenheid. Door zijn bezielende leiding en de komst van vele nieuwelin-

werk werden onvermijdelijk anders, na zo'n lange periode met éénzelfde predikant. In de aanloop naar de overgang van de Hervormde Gemeente in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) heeft ds. Touwen besloten een beroeping elders te aanvaarden. Hij is inmiddels met zijn gezin naar Arnhem vertrokken, alwaar hij voorganger is geworden in een Evangelisch Lutherse gemeente. Onze gemeente wordt in deze periode van 'Zelfonderzoek' tijdelijk ondersteund door

ds. W.G.J. Van der Sluijs (emeritus predikant; uit Amsterdam); zij gaat daarna weer een nieuwe voorganger zoeken.

H. Oort,

scriba Protestantse Gemeente Blaricum

Bron: Lijst en stukken ter beschikking gesteld door. H.Oort

Hei en Wei

Het dorpsblad "Hei en Wei", inclusief het blad "Tussen Hei en Wei", bestaat nu bijna 35 jaar. Gedurende deze periode zijn er ruim 400 edities uitgekomen. De Historische Kring heeft al deze maandkrantjes keurig laten inbinden. Het resultaat is, dat al het wel en wee van Blaricum vanaf 1970 is gearchiveerd in een 8-tal boeken. De Kring beschikt echter over nog veel meer complete jaargangen van dit blad. Bij elkaar meer dan een halve kubieke meter aan papier. Voor ons is het niet echt meer noodzakelijk om dit allemaal te bewaren. Misschien zijn er onder U nog mensen die het een en ander missen in hun verzameling. U kunt Uw ontbrekende jaargangen en/of nummers bij ons gratis komen afhalen.

Ons onderkomen "Op de Deel" is op Donderdag van 20.00 tot 22.00 uur en op Zaterdag van 14.00 tot 16.00 uur geopend.

Contributie

Onze vereniging organiseert tal van activiteiten. Voorbeelden daarvan zijn: dorpslezingen, scholenproject, cd-roms, dorpswandelingen, de website, het verenigingsperiodiek "Deelgenoot" en tentoonstellingen. We huren van de gemeente Blaricum een aardig pandje. We betalen gas, water, licht, OZB, verzekeringen, etc. De door de gemeente Blaricum verstrekte subsidie gaat voor 95% op aan de huurbetaling. Wat de rest betreft, zijn we afhankelijk van de contributie inkomsten.

U krijgt jaarlijks in het eerste kwartaal bij de eerste Deelgenoot een acceptgiro teneinde de contributie te voldoen. Velen van U betalen dit in het al-

gemeen vrij snel. We kunnen het ons voorstellen dat U ons een keer even over het hoofd ziet. We sturen U derhalve bij de tweede Deelgenoot een herinnering. Helaas komt het nogal eens voor dat we een tweede herinnering moeten sturen bij de laatste Deelgenoot van het verenigingsjaar (ong. 60 stuks). Het jaar daarop krijgt U een dan een acceptgiro met het dubbele contributiebedrag. Dit wordt weer gevolgd door TWEE herinneringen. Als er dan nog niet is betaald, geeft U er ons inziens blijk van geen prijs meer te stellen op het lidmaatschap. Het bestuur zegt dan volgens de statuten Uw lidmaatschap op (artikel 9 punt 1.C). Dat is jammer, zowel voor U als voor de vereniging. U profiteert niet meer van onze activiteiten die we ont-plooien, en wij kunnen minder doen omdat de financiële middelen afnemen. Wij, het bestuur van de Historische Kring Blaricum, zouden U vriendelijk willen verzoeken: kijk Uw administratie even na en maak Uw achterstallige contributie over (meer mag ook). Wij zorgen er dan voor dat U een gevarieerd aanbod aan activiteiten blijft ontvangen.

Scholendag 2004

In het kader van het scholenproject 2004 had de Historische Kring een puzzeltocht georganiseerd voor de kinderen van de scholengemeenschap in de Bijvanck. Op woensdag 8 september was het zover. Ongeveer 250 kinderen wandelden die ochtend door het oude dorp. In ploegen van 12 kinderen, elk voorzien van 2 begeleiders, moesten er onderweg allerlei opdrachten en vragen worden beantwoord. In totaal liepen er 22 groepen de tocht. Er werd een bezoek gebracht aan het timmermansmuseum “De Horletoet” van Henk ter Weijden. Vervolgens werd in het atelier van de Dooijewaard Stichting, vakkundig toegelicht door Barbara Houwers, een kleine tentoonstelling bekeken. Halverwege de tocht werden de kinderen getraakteerd op limonade en een versnapering (keurig ingeschonken door Sonja Bos en Carla Vos). Na afloop van de wandeling moest op school groepsgewijs een uitvergroete tekening (60 x 120 cm) van een boerderij met erf (geschetst door Marianne Blijdenstein-Piel) in elkaar gezet en gekleurd worden. Gedurende de ochtenduren kleurden leergroep 3 en 4 een verkleinde uitgave van de tekening. Woensdag 22 September was de prijsuitreiking. Om 11.00 uur werd begonnen met de jurering door Marianne Piel, Sybert Blijdesteijn en Joep Vos. De kinderen hadden er erg veel werk van gemaakt. De jury vond alle tekeningen van een behoorlijk hoog niveau. Na 45 minuten waren ze er uit. De sfeervolle aula van de school was inmiddels volgestroomd met alle kinderen. Na een stevige YELL en een spontaan “lang zal ze leven voor de jarige Marianne” luisterden ze gespannen naar de uitleg van de jury-voorzitster.

Voor de geleverde prestaties had ze niets dan lof. Uiteindelijk kwam ze met de volgende uitslag:

1. Prot.Chr.school groep 2 “Nederheem”.
2. R.K. school groep 3 “De Woensberg”.
3. R.K. school groep 2 “’t Harde”.
4. OBS groep 6 “De Torenhof”.
5. OBS groep 4 “Het Oranje Weitje”.

De puzzeltocht werd gewonnen door de Prot.Chr.school groep 3 “’t Tolle-tje” met 24 punten, gevolgd door de R.K. school groep 4 “De Ouwe Tak” met 23 punten. Op een gedeelde derde plaats de OBS groep 8 “Brink” en groep 9 “Hervormde Kerk” met 22 punten.

De uitslag van de kleurwedstrijd leergroep 3:

Bij de Prot.Chr.school won Danique, bij de R.K. school won Rosemarijn en bij de OBS won Lucilla.

De uitslag van de kleur en vragenwedstrijd leergroep 4:

Bij de Prot.Chr.school won Bas, bij de R.K. school won Nina en bij de OBS won Martijn.

Zowel voor de scholengemeenschap als de Historische Kring was het een zeer geslaagd evenement. De HKB wil hierbij de leerkrachten (in het bijzonder Gerard Loman), de begeleiders, Marianne en Sybert Blijdenstein, Henk ter Weijden, Sonja Bos, Carla Vos, Barbara Houwers, Mariëlle Bakker en de EHBO hartelijk bedanken voor hun medewerking.

Joep Vos

De geschiedenis van de Sint Vitus Parochie Blaricum en zijn herders

Reeds in het begin van de Middeleeuwen heeft Blaricum een eigen bedehuis gehad. Vóór die tijd gingen de Blaricumse katholieken in Laren ter kerke, waar rond 750 een kerkje schijnt te hebben gestaan op het huidige Sint Janskerkhof, hierheen leidden van alle kanten heidewegen (doodwegen) naar toe. In de 15e eeuw kregen Laren en Blaricum ieder hun eigen kapel. De kapel in Blaricum werd door de thans nog bij de Protestantse Gemeente in

gebruik zijnde kerk aan de Torenlaan vervangen. Evenals het merendeel van de toenmalige Gooise kerken werd deze kerk aan de H. Vitus toegewijd. In de 10e eeuw behoorde het Gooi (Nardinclant) aan de abdij van Eiten, die onder het patronaat van Sint Vitus stond. Vandaar dat vele Gooise kerken in de latere eeuwen eveneens aan Sint Vitus werden toegewijd.

1543 – 1569 Vermoedelijk ligt in dit tijdvak het stichtingsjaar van de Blaricumse parochie, blijkende uit het navolgende:

1569 **Brechtoldus Rudolphi**, pastoor te Laren, ontvangt jaarlijks wegens de afscheiding van de parochie Blaricum van de parochie Laren, "een pond Flaamsch en acht mud garst".

1581 De reformatie wordt ingevoerd in het Gooi.

1581 – 1619 Rondtrekkende priesters, waaronder **Adrianus van Oirschot**, afkomstig uit de stad Utrecht, vermomd als landlopers, vervullen het herdersambt in het Gooi bij nacht en ontij én in het geheim,

1619 – 1628 **Barthold Engel** (Ingelius), pastoor te Ankeveen, bedient in het geheim het hele Gooi.

1628 – 1635 **Tymen de Sayer** geboren in Blaricum in 1603. Eerste pastoor van Blaricum na de reformatie. Hij richtte zijn ambt in schuilkerken en op een open plek in het bos ("het Traboesch aan den Tafelberg").

1635 – 1642 **Florentinus van Vianen**

1642 – 1656 **Onbekend**

1656 – 1670 **Petrus Hartman**.

1670 - 1673 **Petrus van der Heijden**. Pastoor vanaf 1670 in Blaricum, hij maakte het rampjaar 1672 mee. Naarden was toen bezet door de Franse troepen. De Hollanders dachten dat de katholieken met de Fransen heulden. Tijdens rooftochten in de buurt werd de Pastoor toen hij aan het altaar stond doodgeschoten door de Hollanders, of door de Fransen. Hij werd in Utrecht begraven. Bron: v.Heussen Bat.Scr.//152) In een boek uit 1726, de Kerkelijke Historie van het bisdom Utrecht staat: "*Petrus van der Heijde dewelke uyt heat van den oude gods-*

Schalkwijk (Utr.) alwaar hij ook een kerk bouwde en een paar jaar later overleed.

- 1875 – 1881 In 1875 kwam pastoor **J.Steenhof**, door overplaatsing, met veel tegenzin naar Blaricum. Hij trof hier een parochie aan met grote schulden en veel jaarlijkse toezeggingen van parochianen aan de vorige pastoor en dat terwijl hij in zijn priesterleven al eens een kerk had gebouwd zonder 1 cent schuld. Na 6 jaar, in 1881, ging hij rusten. Hij overleed te Maarsen.

- 1881 – 1889 Door pastoor **J.G.Heeres** aanvaardde met jeugdige moed het pastoraat in Blaricum en pakte de geconstateerde financiële problemen voortvarend aan. Van zijn hand verscheen een lijst van alle katholieke huisgezinnen in de parochie met naam, voornaam, adres (in die tijd enkel een huisnummer), geboortjaar en leeftijd. Zo leerde hij zijn parochianen kennen door allen persoonlijk te bezoeken. Voor stamboomonderzoekers is deze lijst een waardevolle bron. Een postume hulde is zeker op zijn plaats. Ook het grondbezit van de parochie stelde hij op schrift in een accurate en duidelijke bewerking. Op 3 mei 1889 is hij naar zijn volgende standplaats Bunnik (Utr.) vertrokken.

- 1889 – 1894 Pastoor **J.L.Geerdes** kwam op 3 mei 1889. Naast zijn pastorale taken begon hij met het schrijven van de geschiedenis van de parochie, maar helaas heeft hij dit nooit kunnen voltooien. Gedurende de vijf jaren van zijn verblijf in Blaricum stelde hij o.a. het “40-urengebed” in op vastenavond van elk jaar, nam het initiatief voor de eerste sacramentsprocessie in 1890 en op 30 december 1893 werd, door zijn

zingen is meer dan voortreffelijk. Zijn werk met de werkgroepen in onze parochie en waarnodig persoonlijke bezoeken en gesprekken met zieken en ouderen worden zeer gewaardeerd. Zijn jeugdvielingen zijn alom bekend en van de nodige “jeugdige” humor voorzien. De jaarlijkse oecumenische pinksterviering voor gelovigen van de B.E.L.-kerken in onze regio heeft zijn volledige aandacht en wordt door velen bezocht. Onder zijn pastorschap wordt anno 2004 het interieur van de kerk grondig vernieuwd en zijn er weer gebrandschilderde ramen aangebracht in de absis van de kerk, die voordien dichtgemetseld waren. Ook de toren krijgt een opknapbeurt qua metselwerk (voegen). Op het feest van Allerzielen (2 november) werd de eerste dienst gehouden in de vernieuwde kerk en op zondag 28 november werd de kerk opnieuw ingewijd door de Bisschop van Haarlem Mgr.Dr.Jozef Punt.

Rinus de Graaf

e pastoors van de St.-Vitusparochie Blaricum.

1618 - 1633
1633 - 1642
1642 - 1650
1650 - 1670
1670 - 1673
1673 - 1692
1692 - 1703
1703 - 1704
1704 - 1710
1710 - 1712
1712 - 1713
1713 - 1727
1727 - 1734
1734 - 1736
1736 - 1738
1738 - 1761
1761 - 1765
1765 - 1767
1767 - 1772
1772 - 1778
1778 - 1787
1787 - 1823
1823 - 1835
1835 - 1859
1859 - 1861
1861 - 1873
1873 - 1881
1881 - 1883
1883 - 1894
1894 - 1912
1912 - 1925
1925 - 1961
1961 - 1983
1983 - 1985
1985 - 1996
1996 -

J. van de Sayer (Timotheus Sporodus)
Florentius van Blouen.

Petrus Hartman.
Petrus van der Heijden.
Adriaans van Dijk.
H. F. Heumann.
J. H. Wagman.
Joannes Consl.
P. J. de Boeder.
Ignatius Tramer.
H. S. de Hufter.
Martinus van Dort.
G. J. Sackman.
A. J. van Gemmel.
D. Groothuis.
Thomas Druuz.
Joannes Gejodt.
Joannes Vermolen.
Jacobus Spet.
Petrus Berden.
Willems Euijsson.
Jacobus van der Linde.
Gynandus van Dijk.
H. A. ten Brink.
Gangrius Gilhorst.
J. J. Steenhof.
J. J. Swers.
P. G. Geerdes.
J. J. Goebliak.
J. C. Snelting.
G. Jongerius.
G. J. A. P. Summer.
H. S. A. de Gooijer.
J. S. Willems.
C. J. L. Cavaleje, pastoe.

Blaricum 14 Dec.1867

WelEerw. Heer,

Ik haast mij aan uw mij hoogst aangenaam verzoek te voldoen, alleen spijt 't mij dat ik niet ruimere en volle dagen inlichting kan geven; het parochiaal Archief heeft volstrekt geen aantekeningen over geboorte- en sterfjaren van Blaricums pastoors, veel zenden een kort levensberigt. Alleen hebben zij hier de doop & trouwboeken behouden en daaruit kan men zoo ten naasten bij opmaken wie en tot hoelang de pastoors hier hebben gefungeerd.

Van onze goeden Joannes Bernardus Plasman weet ik dan ook niets, als dat ZijnEerw. van Sept. 1703 tot July 1704 hier is werkzaam geweest. In een directorium van 't jaar 1736, dat op 't Seminarie Rijsenburg aanwezig is, blijkt dat hij daarna Pastoor is geweest te Doetichem; van zijn verblijf te Schagen is mij niets bekend. Hij was de opvolger van Reinerus Franciscus Penmant die niet in 1702, zooals van Heussen schrijft, maar 24 Aug.1703 hier is gestorven. Die Heer Penmant scheen een wetenschappelijk man; altans uit de Bibliotheek, die door hem en Zijne opvolgers aan deze Parochie is vermaakt en die men de dwaasheid heeft gehad naar het Seminarie te zenden, blijkt uit kantteekeningen van zijn hand, dat hij behalve oude talen, ook in de nieuwere talen tehuis was. Ik ben geneigd te gelooven, dat hij niet vrij was van Jansenisme; altans hij was een vriend van den Jansenist Smits pastoor te Hilversum en heeft ten Zijnen huize een soort van Concilie gehouden.

Gij schrijft: Jan Vernoy heeft waarschijnlijk van Plasman, te Blaricum het pastoorsambt waargenomen. Ik betwijfel zulks; wel spreekt van Heussen van een J. Vernoy, die pastoor was te Blaricum, maar ik houd het er voor dat die Mijnheer een Jansenist was en door de partij was ingedrongen; (dit schijnt niet waar om twee redenen) er loopt ten minsten hier eene overlevering dat van vroegere Jansenisten boeken zijn verbrand en ik ben geneigd te denken, dat zij zijn geweest van den geestelijken, die na Plasman tot aan de komst van Canel hier was ingedrongen;

Zeker is het, dat den 13 Oct. 1804, Joannes Canel reeds door den nuntius was benoemd en als pastoor fungeerde.

Een smeekbede

Dat ook de adel zich destijds ook bemoeide met de aanstelling van de pastoor blijkt uit de vertaling van een smeekbede van een aantal Blaricummers

Heer

Wij ondergeschrevenen Jan gerritsz ende Hendrick Cornelisz, verclaaren mits desen In de tegenwoordigheijt van het geregt van Blarckom: dat wij voor Enige Weecken van den doorlughtighen Heer Pieter Codde aerts bisschop van Sebasten, als wij van hem quamen versoecken ende bidden, dat hij doch onse nieuwen Priester door sijn autoriteijt bij den WelEdelen drost - mijn heer 't. Hooft de welcke hem het gooijlant/ om dat hij geen Sendingh van Sebasten hadde, verbooden heeft, gelijefde te herstellen: ofte ten wijngste gelijefde te helpen tot sijne Bevestinge - tot antwoord hijer op gekreegen hebben van desen Inhout ende woorden: Mannen Ick bemoeij mij nijmners mee: Ick mach daer niet In doen: Ick kan daer niet In doen: Ick ende zal daer niet doen: al waerender oock thijen gemeentes sonder Priester: dit hebben wij van hem selver hooren seggen, als wij door hem onsen Priester Mijnheer Plasman sogten te behouden. Ende bennen oock Bereijt om dese verklaareng ten allen tijden ende voor alle Heeren Hooven ende geregten besonderlijck den wel Edele Hooven van Hollant met Eden te bevestigen ten oorconde der Waerheijt soo hebben wij dit met onse eijgen hande onderteeckent

Blarckom den 5 Januari anno 1704

*Jan gerritsen
Hendrick Cornelisz*

Dat dese verklaringh gedaen Is voor het geregt van Blarckom gedaen op den voorschreven datum In het Selvege dorp.

*Aaron Duerkant
Reyer Jacobsen
Lambert Lambertsz Puyck*

Bovenstaande acte door mij getranscribeerd: W. Gommers te Amersfoort

Verslag lezing Rampjaar 1672-1673

Op maandag 11 oktober gaf Dr. A.A. Manten uit Breukelen een lezing over het rampjaar 1672/1673. Algemeen bekend is, dat deze “ramp” werd veroorzaakt door de gezamenlijke aanval van Frankrijk, Engeland, Munster en Keulen op de nog jonge Hollandse Republiek, maar minder bekend is de lijdensweg van de bevolking van met name Midden Nederland in het algemeen en de Vechtstreek in het bijzonder als gevolg van deze kortstondige oorlog.

Spreeker begon met een schets van de internationale situatie en de binnenlandse politieke toestand (De oorlog vond plaats tijdens het eerste stadhouderloze tijdperk). Daarna beschreef hij op indringende wijze hoe de Fransen (door het inzetten van de waterlinie gefrustreerd in hun pogingen om Amsterdam te bereiken) hebben huisgehouden in met name de Vechtstreek maar ook in plaatsen als Woerden. Het heeft nog vele jaren geduurd voordat in sommige dorpen weer leven kwam, dit blijkt o.a. uit de trouwregisters, die tijdenlang leeg bleven.

Toch kreeg het verhaal nog een goed slot: Door het water, en in winterse vorstperioden tijdige dooi, werd Amsterdam en daarmee de Republiek gered en kon het land - weer onder leiding van een prins van Oranje - verder groeien en bloeien

Jan Verwaal

Reactie Onbekende foto

Geachte redactie,

In de jongste Deelgenoot zag ik een foto van een militair met daarbij de vraag om meer informatie. De persoon kan ik helaas niet met naam benoemen, maar ik kan u wel iets meer vertellen over het uniform. Het is met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid een mobilisatie-uniform (Groot-Tenue) van een Nederlands Officier der Veldartillerie uit de Eerste Wereldoorlog. De Veldartillerie werd door paarden getrokken en dat verklaart de sporen aan de hakken van het uniform. De rang is moeilijk te herleiden

me dat ze zandzakken naar boven moesten sjuwen in de kerktoeren van de Grote Kerk van Naarden om er een versterkte waarnemingspost van te maken. Het Ministerie van Oorlog had toentertijd zeggenschap over alle kerktoeren in Nederland, maar niet over de kerken zelf. Die uitkijkpost moest gemaakt worden om zeppelins en vliegtuigen van zowel Duitsland als Groot-Brittannië dag en nacht in de gaten te kunnen houden. Ze vlogen kriskras over Nederland en de Noordzee heen!

Mooiste anekdote: Een dienstkameraad uit Laren ontving ooit post van thuis in de Naarder Vesting. Zijn moeder schreef achter op de ansichtkaart: *"Aan mijn zeun Harm, kanonnenschieter in Neerden."* Geen verder adres of wat dan ook. Het poststuk kwam op de juiste bestemming aan.

Veel succes met uw verdere naspeuringen.

Hartelijke groeten van Peter Heerschop uit Canada.

Advertentie

Nieuwe CD-rom voor genealogen.

De Historische Kringen Nederhorst den Berg, In de Gloriosa(Ankeveen,'s-Graveland en Kortenhoef) en het Streekarchief voor Gooi- en Vechtstreek te Hilversum, hebben een DTB cd-rom gemaakt van de klappers van de Doop-, Trouw- en Begrafenisboeken, het Oudrechterlijk Archief (ORA) en Akten van idemniteit van Ankeveen, Blaricum, 's-Graveland, Hilversum, Kortenhoef, Loosdrecht en Nederhorst den Berg.

U krijgt deze CD-rom toegestuurd door €9,50 over te maken op girorekening 5448637 t.n.v. Penningmeester HK. In de Gloriosa, te Kortenhoef. Afhalen kan ook: Elke woensdag na 20.00 uur op het adres Kerklaan 89 te Kortenhoef. U betaalt dan €7,00.

Geschiedenis van het Gooi

Op maandag 29 november hield de heer R.van Iterson, voorzitter van de Historische Kring Bussum en stadsgids in Naarden, een lezing over de geschiedenis van het Gooi. Spreker begon met het ontstaan van het Gooise landschap tijdens de voorlaatste ijstijd, 200.000 jaar geleden. Maar om de avond niet te lang te maken, ging hij daarna met reuzenstappen door de geschiedenis om via het wandeltempo als van een trekschuit uiteindelijk in

sneltreinvaart af te sluiten bij de komst van trein en tram, welke zoveel hebben bijgedragen aan de vorming van het Gooi zoals het nu is.

Op onderhoudende wijze en gesteund door een grote variëteit aan kaarten en afbeeldingen, stipte de heer van Iterson diverse belangrijke gebeurtenissen aan, zoals de betekenis van de prominente aanwezigheid in het Gooi van St. Vitus en de moord op Graaf Floris V. Voorts vernamen we, dat bij Station Bussum Zuid Franse troepen hebben gelegen (waarschijnlijk aangetrokken door de ruime parkeergelegenheid) en dat Naarden zowel in Spaanse als Franse handen is geweest en ook dat Hollandse troepen tot twee keer toe gedwongen zijn geweest de vestingstad te heroveren.

Het talrijke aanwezige publiek toonde zich zeer voldaan en we mogen dan ook op een geslaagde avond terugkijken.

Jan Verwaal

Onbekende foto

Historische Kríng Blaricum

Nieuwsgierig geworden?

Meer lezen?

Wordt lid en u ontvangt de laatste
uitgave als welkomstgeschenk.